

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Desperatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

DESPERATIO.

Remedia contra desperationem.

I REMED. Considera Spiritus sancti oracula contra desperantes.

Nam apud Ezechielem Prophetam ita loquitur. *Quare moriemini* Ezech. 18. 32. & 33. 12.
Israël? quia nolo mortem peccatoris, dicit Dominus Deus, reuertimini, & uiuite.
 Et rursus. *Impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conuersus fuerit ab impie-*
tate sua. Et apud Ieremiam. *Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, ta-* Ier. 3. 7.
men reuere ad me, dicit Dominus. Et Esaiam *Lauamini, mundi estote, auferite ma-* Isa. 1. 16.
lum cogitationum uestrarum ab oculis meis, &c. Si fuerint peccata uestra, ut cocci-
 num, quasi nix dealbuntur. Deinde apud Ecclesiasticum. *Quam magna mi-* Eccl. 17. 28.
sericordia Domini, & propitiatio illius conuertentibus ad se? Et iterum. *Felix, qui*
non habuit animi sui tristitiam, & non exiit spe sua. B. Ioannes quoque sic lo- Eccl. 14. 2.
 quitur. *Christus propitiatio est pro peccatis nostris: nec pro nostris tantum, sed etiam* 1. Ioan. 2. 2.
pro totius mundi. Et. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, ut remittat* 1. Ioan. 1. 9.
nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.

II. REMEDIUM. Considera testimonia SS. Patrum S. B. A. S. T. Bal. q. 13.

L I V S in reg. breuioribus *Si peccata & magnitudine & numero possunt desiniri:*
miserationes autem Dei neque magnitudine, neque numero possunt circumscribi, sine
dubio non est, cur desperatio adhibenda sit, sed agnoscenda misericordia Dei, & commi-
sa peccata detestanda. IOAN. CHRYSOSTOMVS proemio in Esaiam. Chry. proe. 2.
Et si quis innumeris peccatis sit sauciatus, si eorum poeniteat, & bonum agat, ita Deus
omnia abolet, ut nullum eorum vestigium appareat. Et alibi. *Nolo dicas, blasphemus* In PL. 30. hom. 26.
sum: nolo dicas, persecutor sum, immundus sum: Habes omnium offensiones. vis in
nouo, vis in veteri? In veteri Dauid, in nouo Paulus. Nolo excusationes tibi afferas:
nolo ignauiam praetendas. Peccasti? poenitere. Millies peccasti? millies poenitere. Haec
assidue infundo medicamenta, &c. Si lapsus es, poteris surgere. In utramuis partem ha-
bes liberum arbitrium. Si vulneratus es, adhibe tibi curam dum uirgis, dum spiras, et-
iam in ipso lecto positus, etiam, si dici potest, animam efflans, ut iam de hoc mundo exeat.
Non impeditur temporis angustia misericordia Dei. Quid enim est peccatum ad Dei mi-
sericordiam? tela aranea, quae vento flante nusquam comparet. HIERONYMVS ad Hier. ep. 7. 25. & 48.
Latham. Nisi uiam sera est conuersio. Lathro de cruce transit ad paradisum. Nabucho-
donozor rex Babylonis post efferationem corporis & cordis mentem recipit humanam. Idem
habet ad Paulum, & Sabinianum. AVGVSTINVS de uerbis Domini. Aug. serm. 124.
De nullo desperandum est, quamdiu patientia Dei ad poenitentiam adducit: nec de hac
uita rapit impium, qui non mortem uult impij, quantum ut reuertatur, & uiuat.
Paganus est hodie, unde scis, utrum sit futurus crastino die Christianus? Et alibi

Serm. 58. de
temp.

Fortē cogitat aliquis tam graua se admisisse peccata, vt iam Dei misericordiam promeriri non possit, absit hoc à sensibus omnium peccatorum. O homo, quicumque illam peccatorum multitudinem attendis, cur & omnipotentiam cœlestis medici non attendis? Cum enim DEUS velit misereri, quia bonus est & possit, quia omnipotens est, ipse contra se diuinæ bonitatis ianiam claudit, qui Deum sibi misereri, aut non velle, aut non posse credit, eumque aut bonum, aut omnipotentem esse

Lib. 1. c. 19.

diffidit. Accursus in libris Retractat. De quocunque pessimo in hac vita constituto vtique non est desperandum: nec pro illo imprudenter oratur, de quo non desperatur.

Leo ep. 91.

Leo Magnus ad Theodorum Foroiulensem. Qui in tempore necessitatis, & in periculi vrgentis instantia præsidium penitentiæ, & mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda, quia misericordia Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera conuersio, dicente spiritu Dei per prophetam. Cum conuersus inge-

Isa. 30. iuxta 70.
Psal. 129. 7.

mueris, tunc saluus eris. Et iterum. Quia apud Dominum misericordia est, & copiosa apud eum redemptio.

Aug. serm. 181.
de temp. c. 16.

III. REMED. est Penitentia, vt liquet ex aliquot testimoniis tum Scripturæ, tum S. Patrum iam citatis: modo sit vera & ex sincero corde profecta. Nunquam Deus, inquit B. AUGUSTINVS, spernit penitentiam, si ei sincerè & simpliciter offeratur, suscipit, libenter accipit, amplectitur omnia, quatenus eum ad priorem statum reuocet. Et infra. Donec sumus in hac vita, quantacunque nobis acciderint peccata, possibile est omnia ablati per penitentiam.

Isid. l. 2. c. 14.

B. ISIDORVS de summo bono. Nullus desperare debet veniam, etiam si circa finem vitæ ad penitentiam conuertatur. Vnumquemque enim DEVS de suo sine, non de vitæ præteritis iudicat. Et ante hos B. CYPRIANVS. Sed & in eodem articulo temporis cum iam anima festinat ad exitum, & egrediens ad labia expirantis emerferit, penitentiam clementissimi Dei benignitas non aspernatur: nec seruum est quod verum, nec irremissibile quod voluntarium, & quacunque necessitas cogat ad penitendum, nec quantitas criminis, nec breuitas temporis, nec horæ extremitas, nec vitæ enormitas, si vera contritio, si pura fuerit voluptatum mutatio, excludit à venia, sed in amplitudine sinus sui mater caritas prodigos suscipit reuertentes, & velit nolit Nouatus hæreticus, omni tempore Dei gratia recipit penitentes. Item tractatu primo contra Demetrianum, in fine.

Cypr. serm.
de cæna dom.

Heb. 11. 2.

IV. REMED. Memoria passionis Christi, quod tradit Apostolus in epistola ad Hebræos. Aspicientes in authorem fidei, inquit, & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem in confusione contempta, &c. recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes. Recogita & tu, si tibi aliquando ob frequentes lapsus tentatio desperationis obrepit. Primò, quanto amore te, licet maximum peccatorem DEVS pater, com-

complexus fuerit; cum B. Ioannes de eo scripserit. *Sic Deus dilexit mundum* Ioa 1. 16.
ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. 2. quantum te dilexerit Dei filius, ut ad te à peccatis, & damnatione æterna liberandum de cœlis descenderit, *formam serui*, ut loquitur Apostolus, id est, carnem humanam assumpserit factus homo, cum peccatoribus conuersatus sit & manducarit. Vnde cum Pharisei mirarentur eum etiam cum Publicanis manducasse: respondit. *Non ueni uocare iustos, sed peccatores* 3. recogita, cum verbo vnico, gemitu vel guttula vna sanguinis potuerit omnia peccata tua, atrocissima licet & innumera expiare, totum sanguinem profuderit, *factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*, id est, ignominiosissimam. 5. recogita tãta eum caritate exarsisse, ut si vel tu solus peccator extitisses, pro te illa passurus fuisset. Hoc sciens summus Christi amator Paulus, Galatas suos ita allocutus est. *In fide uiuisti filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Sic enim illa uerba intellexit diuinus ille **CHRYSOSTOMVS**. *Quid facis ò Paule, inquit, quod communita propriè tibi vendicas? quæquæ pro toto terrarum orbe facta sunt, tibi facis peculiaria?* Chry. circa. 2. ad Gal.
Non enim dixisti, qui dilexit nos, sed qui dilexit me. Et paulo post. *Nempe declarat par esse, ut quisquæ nostrum non minus gratias agat Christo, quam si ob ipsum solum aduenisset. Nequæ enim recusaturus erat, vel ob vnum solum tantam exhibere dispensationem. adeo singulum quemque hominem pari caritatis modo diligit, quam diligit orbem vniuersum.* **HVIVS** remedii vim & efficacitatẽ notauit alicubi mellifluus **BERNARDVS**. *Peccati, inquit, peccatum grande, turbatur conscientia, sed non perturbabitur, quoniam vulnerum Domini recordabor. nempe vulneratus est propter iniquitates nostras.* Bern. serm. 61. in Cant.
Quid tam ad mortem, quod non Christi morte saluetur? Si ergo in mentem uenerit tam potens, tamque efficax medicamentum, nulla iam possum morbi malignitate terreat. Et ideo liquet errasse illum, qui ait. Maior est iniquitas mea, quam ut veniam merear. Isa. 53. 5. Gen. 4. 13.

V. R E M E D. Considera exempla eorum, qui ex grauissimis sceleribus, ob quæ diffidere de misericordia diuina posse videbantur, tandem per pœnitentiam emerferunt, & ad salutem æternam peruenerunt, ut primus parens Adam, qui lapsu suo totum mundum perdidit. Dauid, Nabuchodonozor, latro in cruce, filius prodigus, publicanus pectus tundens, Mathæus in telonio, Magdalena peccatrix, Petrus Christi abnegator, Paulus Ecclesiæ persecutor, & innumeri alii. Vnde **B. BERNARDVS** Bern. serm. 3. in solemnitate Petri & Pauli sic suos alloquitur. *Si Petrus post tam grauem lapsum ad tantam rediit eminentiam sanctitatis, quis de cætero desperet, si tamẽ egredi uoluerit à peccato? Et infra. Audistis certè, quam misericordiam consecuti sint Apostoli nostri, ut iam nemo ex uobis super peccatis præteritis ultra quam necesse sit confundatur, in cubili conscientie suæ compunctus. Quid enim? fortasse peccasti in seculo? nunquid amplius Paulo? quod si & ipsa in religione, nunquid plus Petro? Atamen*

Cyp.

illi in toto corde poenitentiam agentes, non modo salutem, sed & sanctitatem consecuti sunt: etiam & salutis ministerium & magistratum adepti sunt sanctitatis. Et CYPRIAN. Martyr in sermone de coena Domini. Ipse Dominus noster derelictorum personam gerens in cruce, se queritur derelictum, & ne desperarent etiam in ultimis constituti, festinans in adiutorium illico adest, & re in arcto posita non differt beneficium, sed repente indulgentiae celeris documentum eiusdem statuit & exemplum, latroni iniquiens: Hodie mecum eris in paradiso. Latrocinium damnationem meruerat, & supplicium: sed cor contritum poenam mutavit in martyrium, & sanguinem in baptismum.

Luc. 23. 43.

VI. REMED. Reuoca in mentem omnia bona antea vitae opera.

Tob. 4. 12.

Ex illis enim magna in animo excitari solet fiducia ob aperta diuinæ scripturæ testimonia, exemplaque sanctorum. Nam Tobias sic alloquitur filium. Fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam. & B. Paulus ita scribit Timotheo. Qui bene ministraverint, bonum gradum sibi acquirunt, & multam fiduciam in fide quæ est in Christo Iesu. Et alibi. Nam & vinculis compassi estis, & rapinam honorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. & B. Ioannes. Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & quæ sunt placita coram eo facimus. Quod ad exempla attinet. Primum est Ezechiae regis, qui impendens te morte (quo tempore tentatio desperationis vigere solet) conuersa facie ad parietem sic orauit ad Dominum. Obsecro Domine, memento quæ ego, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Quam orationem magno cum fletu factam constat placuisse Deo, quia illico exaudita est. Similiter B. Paulus vicinus morti non dubitauit bona opera sua commemorare. Nam cum ad Timotheum scribens dixisset. Ego iam delibor, & tempus resolutionis meæ instat, mox subiicit. Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruavi, in reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illo die iustus iudex: non solum autem

1. Tim. 3. 13.

Heb. 10. 34.

1. Ioan. 3. 21.

Isa. 38. 31.

2. Tim. 4. 6.

Theod. Theop.
secum.

Hier. in vita v.
triusque.

Sulp. in vita.

Bonau. in vita
eius.

michi, sed & iis qui diligunt aduentum eius. id est, vitam cælesti remuneratione dignam instituunt, vt Patres exponunt. Idem fecere plerique alii sanctissimi viri. Nam S. HIERONYMUS auctor est, S. Paulum eremitam ad finem vitæ S. Antonio dixisse. Peracto cursu superest mihi corona iustitiæ. S. Hilarionem verò in articulo mortis clamasse. Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? septuaginta prope annis seruisti Christo, & mortem times? In quæ verba exhalauit spiritum. S. LITIVS quoque Seuerus refert D. Martinum in exitu à corpore dæmoni astanti dixisse fiducialiter. Quid astas cruenta bestia? nihil in me funeste reperies. Et S. BONAVENTURA scribit extrema verba S. Francisci fuisse. Me ex tantis iustitiis donec retribuas mihi.

VII. RE-

VII. REMED. est. Ut ad aliquem Patrem spiritualem, pium & sapientem virum, cum in aliis tentationibus, tum in hac, quæ omnium periculosissima, per fugium habeas. Monet enim Spiritus sanctus apud Sapientem. *Ne sis sapiens apud te ipsum.* Et. *Fili sine consilio nihil facies, et post factum non poenitebit.* Et. *Consiliarius sit tibi vnus de mille.* Et. *Qui sapiens est, audit consilia.* Vnde S. Bernard. in epist. 87. *Qui se sibi Magistrum, inquit, constituit, subleuo se discipulum subdit.* Et ad fratres de monte Dei. *Tres, debet monachus habere in cella. Deum, conscientiam, et patrem spiritualement.* Idem alibi scribit S. Malachiam adhuc in seculo degentem diuinitus monitum ut patrem aliquem spiritualement deligeret, cui loco Dei obediret. **P**ro hoc antidoto exemplum illustre habes apud EYSEVIUM in Ecclesiastica historia de adulescētulo, quem B. Ioannes Apostolus Episcopo cuidam commendarat, postea autem peruersorum sodalium consuetudine seductus in omnium vitiorum gurgitem se eo vsq; præcipitarat, ut ex salutis desperatione Princeps latronum factus fuerit. Quod ut postea cognouit B. Ioannes, mox eques ætatis oblitus in viam se dedit, iuuenem fugientem insequitur & assequitur, infimis precibus obtestatur ut resipiscat, spem salutis promittit, se animam pro eius anima positurum, & in extremo iudicii die pro eo rationem redditurum, ac veniam omnium criminum à Christo Domino impetraturum, cedit tantæ caritati iuuenis, resipiscit, arma abiicit, spem salutis recuperat, & deserta societate latronum Deo & Ecclesiæ reconciliatur. Idem exemplum imitatus est S. EDMUNDVS Cantuariensis Archiepiscopus, qui, cum aliquando in hominem de salute sua desperantem incidisset, nec rationibus vllis ad exomologesin de peccatis faciendam permouere posset, dixit se animam suam pro eius anima deponere, modo peccata sua confiteatur, qui & confessus est. Et ante eum S. ABRAHAM eremita, qui ut neptem suam à flagitiosa vita, in qua biennium consumpserat, reuocaret, ementito habitu militis, eques ad eam profectus est, inuentam remotis arbitris allocutus est, dicens. *Super me sit peccatum tuum, quo hactenus amatoribus, fæde prostituisti corpus tuum: ego pro eo satisfaciā: ego in die iudicii pro te filia mea ratione reddā. Cuiq; illa regeret. Nimis magna est iniquitas mea, non potest mihi esse spes salutis, respondit. Super me sit iniquitas tua, filia mea, ex meis manibus. Deus hoc peccatum requirat, tantum veni mecum.* Ita venit, & poenitentiam pro peccatis suis reliquo vitæ tempore tantam egit, ut etiā miraculis clara è vita excesserit.

Prou. 3. 7.
Eccli. 32. 24.
Eccli. 6. 6.
Prou. 12. 15.

Bern. in vita eius.

Eucl. 7. c. 17.

Ephraem. tom. 3.
Sur. 16. Marc.

Aug. cap. 35.

VIII. REMED. pro eo, qui in desperationem salutis venit, ex persuasione, quod forte non sit prædestinatus. *Fuit, inquit B. AVGVSTINVS in libro de dono perseverantiæ, quidam in nostro monasterio, qui corripientibus fratribus, cur quadam non facienda faceret, et facienda non faceret, respondebat: qualiscumq; nunc sum, talis ero, quale me Deus esse præfecit. Qui profecto et verum dicebat, et hoc vero non proficiebat in bonum: sed vsq; adeo profecit in malum, ut deserta monasterii societate, fieret*

Matth. 4. 10.

Psal. 30. 2.
Proucib. 28. 25.
1 Tim. 2. 4.
2 Pet. 3. 9.

Chryl. cit.

Hier. l. cit.
Cypr. de coena d.
Matth. 10. 22.
Bern. ad frat. de
monte Dei.

fieret canis reuersus ad vomitum, & tamen adhuc, qualis sit futurus, incertum est. Antidotum præfens est, vt quoties talis tentatio occuparit animum tuū, illico eam repudies, dicens. *Vade Satana.* Est enim tentatio planè diabolica, cum prædestinatio sit res occultissima, soli Deo nota. Deinde Satanæ, velut offam, hæc tela regia obiice. *In te Domine speravi, non confundar in æternum.* Et. *Qui sperat in Domino sanabitur.* Paulus dicit Deum velle omnes saluos fieri. & B. Petrus, nolle aliquem perire, sed omnes ad penitentiam reuerti. **DICES,** coniectura te duci, vt credas te non esse in numero prædestinatorum, quod in eadem errata, & defectus identidem relabare. Aio, & hanc coniecturam esse fallacem. Si millies in lubrico cadas, millies, dum vires suppetunt, resurgis. cur non resurgas & à peccato? *Millies peccasti supra monuit Chrysostr. millies penitere.* Esto, in extremam vsq; vitæ horam delinquas. in extremo momento resurge. *Nunquam sera est,* sæpè dixit seuerus Hieronymus & ante eum Cyprianus. *conuersio.* Si monachus es, non sinas te huius tentationis vi eo abduci vt vocationem deferas, memor dicti Christi. *Qui perseuerauerit vsq; in finem, saluus erit.* & S. BERNARDI, in epist. ad Carthusienses. *Monachus moriens, aut vix, aut nunquam à cella in infernum descendit, quia vix vnquam aliquis, nisi cælo prædestinatus in ea vsq; ad mortem persistit.*

IX. REMEDIUM est inuocatio B. Virginis Mariæ, quod tradit S. BERNARDVS homilia 2. super Missus est. *Si insurgant, inquit, venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, vocam Mariam. Si criminū immunitate turbatus, conscientie seditate confusus, iudicij borrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitia, desperationis abyssō, cogita Mariā. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita; Mariam inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde, & vt impetres eius orationis suffragium, non deferas conuersationis exemplum. Ipsam sequens non deitas; ipsam rogans non desperas; ipsam cogitans non erras. Exempla complura habes in historia Lauretana Horati Torfellini, & Iusti Lipsii miraculis B. V. Hallensis & Aspricollis.*

VIDE V. *Amor sui. Blasphemia. Desolatio spiritualis. Illusiones spirituales. Immortificatio passionum. Impatientia in aduersis. Inuidia. Ira. Obstinatio. Odium. Procrastinatio. Pusillanimitas. Timor humanus. Tristitia. Vindicatio iniuriæ.*

DETRACTIO.

Remedia contra Detractionem.

Exod. 22. 28.

I REMED. Considera sententias diuinæ scripturæ. In Exodo Deus dixit. *Diis (superioribus) nō detr abes, & principi populi tui nō maledices.* Et in